

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ และอาชีพ

สมมติฐานของการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ และอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 6 คุ้มบ้าน ใช้ครัวเรือนเป็นหน่วยตัวอย่าง

จำนวน 140 ครั้วเรือน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบผสมผสาน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม และเทคนิคการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจึงประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 ครั้วเรือน แล้วทำการสุ่มแบบอย่างง่าย ด้วยการจับฉลาก โดยผู้ให้ข้อมูล คือ หัวหน้าครั้วเรือน ครั้วเรือนละ 1 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 103 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยการกำหนดเป็นโควตา จากผู้นำชุมชนจำนวน 12 คน และจากพนักงานฝ่ายปกครองและข้าราชการ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 17 คน ได้แก่

ผู้นำชุมชน	จำนวน 12 คน
1. หัวหน้าคุ้มบ้าน	จำนวน 6 คน
2. กรรมการหมู่บ้าน	จำนวน 6 คน
พนักงานฝ่ายปกครองและข้าราชการ	จำนวน 5 คน
1. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 11	จำนวน 1 คน
2. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ 11	จำนวน 2 คน
3. พัฒนาการชุมชนอำเภอนางรอง	จำนวน 1 คน
4. เกษตรอำเภอนางรอง	จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 2 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือแล้วนำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านสำราญราษฎร์ ตำบลดู่เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9272 สำหรับแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบมีโครงสร้าง โดยกำหนดประเด็นหรือข้อคำถาม ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open - ended Form)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง แบบสอบถามจำนวน 103 ฉบับ เก็บรวบรวมได้จำนวน 103 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับการให้เทคนิคสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยการบันทึกเทป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จากการตอบแบบสอบถามได้นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ในแต่ละประเด็นด้วยค่าสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และหาร้อยละ แล้วนำข้อมูลมาเสนอเป็นตาราง แสดงจำนวนและร้อยละ

4.2 การศึกษาผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จัดลำดับความคิดเห็น โดยแยกเป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยภาพรวม นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามเพศ วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ Samples t-test Independent

4.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามอาชีพ วิเคราะห์โดยใช้ F-test เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่

สำหรับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้วิเคราะห์โดยการตีความในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา หรือตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปมาน โดยนำประเด็นย่อยมาพิจารณาความเหมือนกัน ความแตกต่างกัน และความสัมพันธ์กันมาหาข้อสรุปแล้วบรรยายวิเคราะห์เป็นความเรียง เพื่อหาข้อสรุป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการลดรายจ่าย และด้านการเอื้ออาทร ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย 2 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านการลดรายจ่าย รองลงมา คือ ด้านการเอื้ออาทร

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีอาชีพต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4.1 ด้านการลดรายจ่าย มีการปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อใช้บริโภคเองภายในครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างต้องการให้หัวหน้าคุ้ม เป็นผู้ประสานในการขอรับเมล็ดพันธุ์พืชจากทางราชการ แล้วนำมาแจกจ่ายให้แก่ครัวเรือนต่าง ๆ ในชุมชนอย่างทั่วถึง รวมไปถึงการให้ความช่วยเหลือแก่ครัวเรือนที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จในการปลูกผักสวนครัว ร่วมรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนหันมาใช้วัตถุดิบอย่างยั่งยืน เช่น การลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

4.2 ด้านการเพิ่มรายได้ มีการเข้าร่วมการอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพมีการใช้ที่ดินในการทำการเกษตรเต็มพื้นที่เพื่อเพิ่มผลผลิต กลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีเจ้าหน้าที่จากทางราชการ มาแนะนำวิธีการทำการเกษตรแบบผสมผสานให้แก่ครัวเรือนที่ยังไม่ทำการเกษตรด้วยวิธีนี้ รวมไปถึงการจัดอบรมหาอาชีพเสริมให้แก่คนว่างงานในชุมชน

4.3 ด้านการประหยัด มีการส่งเสริมให้สมาชิกในครัวเรือนรู้จักการเก็บออมเงิน ต้องการให้สมาชิกทุกคนในชุมชน เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการผลิตของชุมชนเอง โดยอยากให้เน้นการออมเป็นรายเดือน จะทำให้ภายในชุมชนมีกองทุนการเงินของชุมชนสามารถให้บริการแก่สมาชิกในชุมชน กู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และใช้

จ่ายตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการระบบสวัสดิการให้กับสมาชิก

4.4 ด้านการดำรงชีวิต ร่วมกันสืบทอดรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม ต้องการให้มีการจัดระบบการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน มีการสืบค้นและบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ไม่ให้สูญหาย ได้แก่ ด้านการแพทย์แผนไทย เช่น การนวดกดจุด การรักษาผู้ป่วยที่ถูกงูกัด หมอทำขวัญนาค การทำยาปราบศัตรูพืชโดยใช้พืชสมุนไพร เป็นต้น

4.5 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการนำระบบบำบัดน้ำเสียมาใช้โดยใช้ทฤษฎีน้ำดีไล่น้ำเสีย ต้องการให้หัวหน้าหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน จัดกิจกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง การปล่อยปลา และการห้ามจับปลาในฤดูกาลวางไข่โดยเด็ดขาด เพื่อให้มีแหล่งอาหารตามธรรมชาติ จัดกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ รวมถึงการปลูกป่าทดแทนเป็นประจำให้ต่อเนื่อง

4.6 ด้านการเอื้ออาทร ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสภายในหมู่บ้าน โดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการของชุมชน เพื่อช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหาในยามจำเป็นอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการดำรงชีวิต ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการเอื้ออาทร มีประเด็นน่าสนใจที่ผู้วิจัยจะขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้มมีการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตจนมีผลอยู่ในระดับมากที่สุดนั้น เกิดขึ้นได้เพราะความร่วมมือร่วมใจของประชาชนทุกคนในชุมชน และประชาชนทุกคนมีความเชื่อมั่นว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยแก้ไขปัญหาค่าความยากจนให้กับประชาชนในชุมชนได้อย่างยั่งยืน อีกประการหนึ่งหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านต้นแบบที่มีประชาชน หน่วยงาน ได้มาศึกษาดูงาน ไม่ขาดสาย จึงทำให้คนในชุมชน มีวิถีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน ประหยัด อดออม ตัดสิ่งฟุ่มเฟือย มีความขยันหมั่นเพียร รู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและ

ทรัพยากรธรรมชาติ มีความพอเพียงในทุก ๆ ด้าน และประชาชนในท้องถิ่นเอง มีความตระหนัก ศรัทธาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักเหตุผล หลักพอประมาณ และหลักภูมิคุ้มกัน จึงร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติในด้านการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ใช้หลักความประหยัด ดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมีความเอื้ออาทรต่อกัน ประกอบกับความสามารถของตัวผู้นำชุมชนเองที่จัดหาแนวทางที่ทำให้กิจกรรมการดำเนินงานตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การเน้นย้ำให้ประชาชนในหมู่บ้านทำบัญชีครัวเรือน ปลูกพืชผัก รับประทานเอง ให้ลดใช้สินค้าฟุ่มเฟือย ปลูกฝังการอดออมจนประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างมาก ซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของธัญญารัตน์ นันตिका (2551 : บทคัดย่อ) ได้อธิบายว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าไผ่ อำเภออดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ประสบผลสำเร็จได้นั้น คือ เงื่อนไขของชุมชนที่มีศักยภาพ โดยเฉพาะลักษณะทาง กายภาพที่เหมาะสมทั้งภูมิประเทศ และภูมิอากาศ สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา หลักศาสนา และวัฒนธรรม ตลอดจนความสามารถของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจ พอเพียง ให้เกิดกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปธรรมในชุมชน ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่ม รายได้ ด้านการประหยัด ด้านการดำรงชีวิต ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการเอื้ออาทร ซึ่งเป็นกิจกรรมตามวิถีชีวิตตามธรรมชาติของชุมชน และคนในชุมชนร่วมกัน กำหนด โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมส่งผลให้บ้านป่าไผ่เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบอีก แห่งหนึ่งของประเทศไทย และยังมีผลสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของจิรัฐดา เพชรรัตน์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านใหม่ริมเมฆ หมู่ที่ 10 ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ช่วย ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง “ อยู่เย็น เป็นสุข ” ในการนำแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติใน ชีวิตประจำวันหน่วยงานที่มีความสำคัญที่สุดคือ ผู้นำและประชาชนในหมู่บ้านเห็นพ้องต้องกันในการนำองค์ความรู้ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางหลักในการดำเนินชีวิต ใน 6 ด้าน ทำให้สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ประหยัด เกิดการเรียนรู้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย ด้านการลดรายจ่าย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่า ผู้นำชุมชน หัวหน้าคุ้มบ้านและประชาชนส่วนใหญ่ที่ยึดหลักการประหยัด โดยงดเว้น การใช้การดำรงชีวิตอยู่อย่างฟุ่มเฟือยจึงทำให้หมู่บ้านนี้มีจุดเด่นในเรื่องของการส่งเสริม และ ถ่ายทอดกิจกรรมให้เกิดการลดรายจ่าย ด้วยการร่วมกันปรึกษาหารือวิธีการช่วยเหลือครัวเรือนที่

ไม่ประสบความสำเร็จในการลดรายจ่าย ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเน้น การพึ่งตนเอง เช่น การทำปุ๋ยหมักใช้เอง การทำสบู่ แชมพู การปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู เลี้ยงปลา เป็นต้น ซึ่งจากความหลากหลายของชนิดพืชที่ปลูกและสัตว์เลี้ยงทำให้มีรายได้ ประจำเป็นรายวัน และทำให้ต้นทุนในการครองชีพต่ำลงเนื่องจากภาระค่าใช้จ่ายด้านอาหารลดลง ทำให้ประชาชนในชุมชนลดการใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันและประสบความสำเร็จได้สูง จากการเฝ้า ติดตามของผู้นำชุมชนและหัวหน้าคุ้มบ้าน ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วันชัย พละ ไกร (2550 : 134-135) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาบ้านคำแย ตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาวิจัย พบว่า มีผลการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินของกระทรวงมหาดไทยในด้านการลดรายจ่าย อยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 จากผลการวิจัย ด้านการเพิ่มรายได้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ประชาชนในชุมชนยึดหลักลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ โดยการสร้างโอกาสให้กับตนเอง มีความขยันหมั่นเพียร ในอาชีพหลัก เพิ่มผลผลิตให้สามารถนำออกจำหน่ายได้ นอกจากนี้ประชาชน ส่วนใหญ่ยังมีอาชีพเสริม เช่น การนำสินค้าที่แปรรูปจากผลิตภัณฑ์ที่มีในท้องถิ่นมาจำหน่าย ปลูกพืช หมุนเวียนหลายชนิด มีผลผลิตตลอดปีสามารถนำส่วนที่เหลือจากการบริโภคออกขายได้ตลอดทั้งปี มีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าผลผลิตและเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชน เข้าอบรมการพัฒนาอาชีพจากทางราชการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเสริมศักยภาพของชุมชนและครัวเรือน ซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของอิทธิพล บุษปะศิริ (2553 : 60-61) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ตามตัวชี้วัด 6x2 ของกระทรวงมหาดไทย ผลการศึกษาวิจัย พบว่า มีผลการดำเนินงานในด้านการเพิ่มรายได้ อยู่ในระดับมาก

2.3 จากผลการวิจัย ด้านการประหยัด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ผู้นำชุมชนเอง ผู้นำครัวเรือนส่วนใหญ่ยึดหลักการประหยัด งดใช้คบหรี่ โภคสิ่ง ที่ไม่จำเป็น ไม่มีประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว นอกจากนี้คนในชุมชนยังเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญและดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดี มีลักษณะความพอเพียง ส่งเสริมให้ ครัวเรือนแต่ละครัวเรือนประเมินศักยภาพของตนเอง ช่วยวางแผนในการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย ส่งเสริมให้ครัวเรือนเก็บออมเงิน ไว้ใช้ในยามจำเป็น รมรงค์ให้ครัวเรือนได้ทราบถึงความจำเป็นของ การออมเงินทุกรูปแบบ โดยให้ใช้ให้น้อยกว่ารายรับที่มี ให้ครัวเรือนทุกครัวเรือนในชุมชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนออมทรัพย์ของชุมชน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการ ศึกษาวิจัยของคาราวรรณ พรหมกัลป์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาผลการดำเนินงาน

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตัวอย่าง : กรณีศึกษาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตัวอย่าง อำเภอปัว จังหวัดน่าน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ในด้านการประหยัคนั้น มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก คร้วเรือนมีการจัดทำรายรับ รายจ่าย คร้วเรือน ยกเว้นคร้วเรือนมีการวางแผนใช้จ่ายเงินเพื่อให้มีการเก็บออมเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจในคร้วเรือนแต่ละคร้วเรือนยังมีรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการตั้งเป้าหมายในการเก็บออม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร สุปัญญา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจริงของแกนนำหมู่บ้านที่เข้าร่วม โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ด้านการออม มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และยังมีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของหัตติ ขวัญไตรรงค์ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของหมู่บ้านคลองเจ็ดคร้วเก่า ตำบลหลักสอง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ในด้านการประหยัคนั้น มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.4 จากผลการวิจัย ด้านการดำรงชีวิต พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เป็นเพราะว่าประชาชนในชุมชนมีการดำเนินชีวิต หรือมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ทิ้งถิ่นฐานรักษาสิ่งที่ดีที่เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ โดยการได้ร่วมกันทำกิจกรรม ทำให้เกิดการเรียนรู้ ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันรับผลประโยชน์ บนรากฐานของความรู้ความสามารถจากภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชน จากการใช้ทุนของชุมชนนั้น คือ ทุนทางสังคม ได้แก่ วิถีการผลิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำนุบำรุงศาสนสถาน โรงเรียน ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ โดยผู้นำชุมชนได้เน้นให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับส่วนรวม อีกทั้งผู้นำชุมชนเองได้นำข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์นำมาเผยแพร่ให้คร้วเรือนทุกคร้วเรือนได้นำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน และยังคงติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ชาวชุมชนมีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ชาวชุมชนได้เรียนรู้และนำไปใช้ปฏิบัติเพื่อพัฒนาให้ชุมชนเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ไป และในคร้วเรือนมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน เพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาพัฒนา และสืบทอดกันต่อไปให้กับลูกหลาน หรือคนรุ่นใหม่เพื่อสังคมและชุมชนจะได้พัฒนาและเจริญยิ่งขึ้นไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่ทิ้งภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นการสร้างรายได้ให้กับคร้วเรือนอีกด้วย ซึ่งผลการศึกษาส่วนนี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของภูมิตา วงศ์ธรรมวัฒน์ (2552 : 137-138) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอยู่เย็นเป็นสุขต้นแบบของจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า มีผลการดำเนินงานในด้านการดำรงชีวิต อยู่ในระดับมาก

2.5 จากผลการวิจัย ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ประชาชนในชุมชนรู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงร่วมมือกันรักษาป่าไม้ทั้งการปลูกเพิ่ม รวมทั้งช่วยกันป้องกันมลพิษทั้งทางเสียง และกลิ่น นอกจากนั้นยังรักษาตุ๊กตอง ไม่ให้ดินเงิน ไม่ให้สกปรก มีน้ำที่ใสและสะอาด มีการเลือกใช้วัสดุจากธรรมชาติจึงเป็นไปในลักษณะพึ่งพาอาศัย ใช้เท่าที่จำเป็นตามความเหมาะสม และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะประชาชนในชุมชนมีความรักและหวงแหนไม่ให้เอกชนได้เข้ามาเป็นเจ้าของปัจจัยในการผลิตที่เป็นของส่วนรวมของชุมชน เพื่อทำธุรกิจไม่ได้ทั้งพาระบบทุนนิยม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจึงประสบผลสำเร็จ ได้มาก เพราะประชาชนในชุมชนมีจิตสำนึกที่ดีในการรักษาสิ่งแวดล้อมและรักษาความสะอาดของชุมชน โดยจัดกิจกรรมการปลูกป่า และรักษาแม่น้ำลำคลองเป็นประจำและต่อเนื่อง ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของพรชัย พิฬหาเวสส (2551 : 61-62) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวัดระดับความสุขและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขของเกษตรกรในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาวิจัย พบว่ามีผลการดำเนินงานในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี บัววังโป่ง (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาวิจัย พบว่ามีผลการดำเนินงานในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก

2.6 จากผลการวิจัย ด้านการเอื้ออาทร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่า ประชาชนในชุมชนได้ร่วมกันทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดการรักใคร่กลมเกลียวช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เกิดจิตใจที่มุ่งพัฒนา ทั้งความรู้ของตนเอง และพัฒนาชุมชนของตนเองให้ดีขึ้น การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยให้ความเอื้อเฟื้อให้แก่ผู้ที่ประสบปัญหา หรือผู้ด้อยโอกาสด้วยการให้สิ่งของเงินทอง รวมทั้งการจ้างแรงงานในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง ผู้นำชุมชนและผู้นำหมู่บ้านได้ให้ความสำคัญในการติดตาม ดูแล ผู้ที่ประสบปัญหาในชุมชนได้หาแนวทางในการช่วยเหลือร่วมกันจนทำให้การแก้ไขปัญหาสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งผลการศึกษาส่วนนี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของไสว เจริญศรี (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับหมู่บ้าน บ้านน้ำดิบ ตำบลหนองปลิง อำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการเอื้ออาทร มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า เศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อประชาชนทุกคน ไม่ใช่เฉพาะแต่เกษตรกรเท่านั้น แต่ประชาชนโดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นเพศชาย หรือเพศหญิง นิสิต นักศึกษา นักเรียน ข้าราชการ พนักงานบริษัทก็สามารถนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการเรียน การทำงาน ตลอดจนการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ดำเนินชีวิตให้อยู่ในทางสายกลาง อยู่ได้โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น จำเป็นต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน มีความพอกิน พอใช้สามารถพึ่งพาตนเองได้ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของจิรายุ รัตนบวร และอดุลยเดช ดันแก้ว (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี : กรณีศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิต ผลการศึกษามีผลพบว่า นักศึกษาเพศหญิง และเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิต ไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองตาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
 จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ ครอบครัว ชุมชน องค์กรธุรกิจ จนถึงระดับรัฐทั้งในการดำรงชีวิตประจำวัน การพัฒนาและบริหารองค์กร ประเทศชาติ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาภาคธุรกิจ เพื่อให้ก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเองก่อน ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศได้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวปรัชญาที่ทุก ๆ คนหรือทุกองค์กร ทุกธุรกิจ สามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ไม่ว่าจะ เป็นพนักงาน หัวหน้างาน ผู้บริหารระดับกลาง ระดับสูง สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว ไปปฏิบัติ เพื่อดำรงชีวิตและพัฒนาธุรกิจการค้าได้อย่างจริงจัง ตั้งอยู่บนรากฐานที่มั่นคง แข็งแรงจากภายในองค์กรสู่ภายนอกองค์กร ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของธนาวุฒิ พิมพ์กี และจันทนา ฤทธิสมบุรณ์ (2553 : 95) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษามีผลพบว่า กลุ่มตัวอย่างอาชีพเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างอาชีพบริการ กลุ่มตัวอย่างอาชีพรับราชการ และ

กลุ่มตัวอย่างอาชีพการพาณิชย์ มีระดับการประยุกต์ใช้หลักการจัดการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการกำหนดประเด็นหรือข้อความปรากฏว่ามีข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ

4.1 ด้านการลดรายจ่าย ได้ข้อสรุปว่ามีการปลูกผักสวนครัวไว้ทุกหลังคาเรือน เพื่อใช้บริโภคเองภายในครัวเรือน และเมื่อเหลือก็นำไปจำหน่ายในราคาถูกให้แก่คนในชุมชน หรือต่างชุมชนอีกทั้ง คนในชุมชนส่วนใหญ่มีสุขภาพดี แข็งแรง เพราะได้บริโภคผักปลอดสารพิษ และเป็นการลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อคนและสิ่งแวดล้อม ร่วมรณรงค์ให้คนในชุมชนหันมาใช้วัตถุดิบอย่างยั่งยืน ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดของจรัสศักดิ์ สุรังคพิพรรธน์ (2554 : 152 - 153) ได้อธิบายว่า วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน ได้แก่ การดำเนินการต่าง ๆ เพื่อกินหรือเพื่อใช้ในชุมชน เพื่อให้ครอบครัวพึ่งตนเองได้ ให้ชุมชนเกิดความพอเพียงอย่างน้อย ให้พออยู่พอกินหรือพอกินพอใช้ มีการลดรายจ่าย รายได้เพิ่มขึ้น แปลว่า การทำเพื่อกินเองใช้เองก็ทำให้เกิดรายได้เหมือนกันและน่าจะเป็นการดีกว่า เพราะถ้ามุ่งแต่เพิ่มรายได้ โดยไม่เน้นการทำทดแทนการซื้อ เราก็จะมีรายจ่ายมากกว่ารายได้ ซึ่งคือที่มาของปัญหาหนี้สินของผู้คน ในขณะนี้

4.2 ด้านการเพิ่มรายได้ ได้ข้อสรุปว่าประชาชนได้เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางอาชีพเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่ต้องการนำประโยชน์ส่วนนี้มาใช้ในการประกอบอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน รวมไปถึงการใช้ประโยชน์จากที่ดินของตนเอง เช่น การปลูกพืชหมุนเวียนหลายชนิด ไว้เพื่อบริโภค หรือนำไปจำหน่ายในบางครัวเรือนจนกลายมาเป็นอาชีพเสริมของครัวเรือนในชุมชนหลายครัวเรือน ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดของคาราวรรณ พรหมกัลป์(2551 : 29) ได้อธิบายว่า เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชุมชน ทั้งนี้จะกลุ่มดังกล่าวจะทำหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย ครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการจัดการท่องเที่ยวของในระดับชุมชน เมื่อองค์กรเหล่านี้ได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งและมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากแล้ว การเกษตร หรือคนในชุมชน ก็จะได้รับดูแลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ก็จะสามารเติบโตได้อย่างมีเสถียรภาพ

4.3 ด้านการประหยัด ได้ข้อสรุปว่าประชาชนในชุมชนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกันเป็นจำนวนมาก และร่วมรณรงค์ให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกันทุกครัวเรือน สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ได้จัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในชุมชน ได้กู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ รวมกลุ่มกันซื้อ และขายผลิตภัณฑ์ที่เป็นของชุมชนเองในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด และนำกำไรที่ได้มาปันผลเป็นเงินออมให้แก่สมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิชา ภูจินดา (2555 : 10-11) ได้อธิบาย ถึงหลักของการเกษตรทฤษฎีใหม่นั้นเป็นวิธีการทำการเกษตร โดยการประยุกต์พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เกี่ยวกับการแบ่งพื้นที่และความสัมพันธ์ในการใช้ประโยชน์ การติดต่อประสานงานเพื่อจัดหาแหล่งทุน หรือแหล่งเงิน เช่น ธนาคารหรือบริษัทห้างร้าน เอกชนมาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ฝ่ายเกษตรกร ธนาคารและบริษัทจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน คือ เกษตรกรสามารถขายข้าวได้ในราคาสูง ธนาคารกับบริษัทสามารถซื้อข้าวบริโภคได้ในราคาต่ำ หรือเกษตรกรสามารถซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคได้ในราคาต่ำ เพราะรวมตัวกันซื้อเป็นจำนวนมาก

4.4 ด้านการดำรงชีวิต ได้ข้อสรุปว่ามีการจัดระบบการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชนมีการอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ให้แก่คนรุ่นหลัง หรือผู้ที่สนใจได้ศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดำรงชีวิตอยู่บนทางสายกลาง มีความเป็นอยู่ตามอัธยาศัย เน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดของสุเมธ ตันติเวชกุล (2541 : 4) ได้อธิบายว่า ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิด เพื่อเลี้ยงสังคมนั้น โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อนมีความเป็นอยู่อย่างประมาทคน เป็นไปตามอัธยาศัยและไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ ไม่พัวพันการยึดติดอยู่กับสิ่งใด

4.5 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ข้อสรุปว่ามีกิจกรรมการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง การห้ามจับปลาในฤดูกลปลาวางไข่ ร่วมกันปลูกป่าทดแทนเป็นประจำทุกเดือนมีการจัดระเบียบชุมชนให้น่าอยู่อาศัย โดยผู้นำชุมชนจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรร่วมกันกับคนในชุมชนสม่ำเสมอ ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงมหาดไทย (2551 : 6) ได้อธิบายว่า การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติไว้สำหรับอนาคต หมายถึง มีกิจกรรมร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้มีอยู่ และใช้ได้ในอนาคตตลอดไป

4.6 ด้านการเอื้ออาทร ได้ข้อสรุปว่าได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหา โดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการของชุมชน เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่คนด้อยโอกาสในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับแนวคิดของเสรี พงศ์พิศ (2547 : 39) ได้อธิบายว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นทฤษฎี ส่วน การเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นแนวทางการปฏิบัติ เป็นแนวทางใน

การพึ่งตนเอง ไม่เพียงแต่ในระดับครอบครัวเท่านั้น แต่เป็นแนวทางในการพึ่งพาอาศัยกันในระดับเครือข่ายชุมชน เป็นการจัดการร่วมกันในการผลิต ในการบริโภค การตลาด การจัดการสวัสดิการ ในลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษา และการอยู่ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นความคิดเห็นของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองคาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ประชาชนทั่วไป

ประชาชนสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัย ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการนำแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติทั้งด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการดำรงชีวิต ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการเอื้ออาทร นำมาประยุกต์ใช้กับตนเองและครอบครัวอย่างเหมาะสม ประโยชน์ที่ได้จากการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นทางเลือกหนึ่งที่ได้พิจารณาแล้วว่าจะอยู่ในขีดความสามารถที่ประชาชนทั่วไปพึงกระทำได้ โดยเฉพาะในสังคมชนบทที่สามารถปฏิบัติได้ทันที แต่หากเป็นสังคมเมืองควรประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของประชาชนและชุมชนเมือง เพราะหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ

1.2 ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ควรมีการบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วน ทุกระดับ ตั้งแต่รัฐบาล ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องให้ความสำคัญกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เริ่มตั้งแต่การตั้งคณะทำงานผู้รับผิดชอบที่พร้อมจะปฏิบัติงานด้วยจิตวิญญาณ มีการประชุมติดตามผลอย่างต่อเนื่องและให้การช่วยเหลือเป็นพิเศษ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน ต้องประสานงานกันอย่างจริงจัง ให้คำแนะนำปรึกษาอย่างใกล้ชิด เกื้อกูลชุมชน และที่สำคัญเจ้าหน้าที่ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม จากผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนหนองคาเข้ม อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย สอดคล้องกับทิศทางและการพัฒนาตามนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศ ควรนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยยึดหลักเป็นศูนย์กลางของ

การพัฒนา รวมทั้งสร้างความสมดุลการพัฒนาในทุกมิติ โดยมีเป้าหมายคือความอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัย เพื่อศึกษาผลการดำเนินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนอื่น ๆ ในจังหวัดใกล้เคียง เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้กับชุมชนหนองตาเข้

2.2 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลการดำเนินชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ประสบผลสำเร็จ และไม่ประสบผลสำเร็จ

2.3 ควรทำการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 ควรทำการวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐหรือภาคเอกชน ตามโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

2.5 ควรเพิ่มศักยภาพด้านการมีความรู้ ได้แก่ ควรส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ จัดงบประมาณสำหรับการศึกษาและพัฒนาเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ มีโครงการส่งเสริมความรู้แก่สมาชิกในครัวเรือน และเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกได้เข้าศึกษาและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างด้านการมีความรู้ของการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของชุมชนอื่น ๆ ที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงดีเท่าที่ควร

2.6 ควรเพิ่มศักยภาพด้านทุนมนุษย์ ได้แก่ ควรให้สมาชิกในชุมชนนำเอาความรู้ใหม่ที่ได้จากการฝึกอบรมมาปรับใช้และสร้างความรู้ใหม่ต่อยอด ควรให้สมาชิกในชุมชนนำเอาความรู้ใหม่ที่ได้จากการฝึกอบรมมาปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ควรส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนนำภูมิปัญญาไทยมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต รวมถึงการให้คำแนะนำแก่ผู้ที่สนใจจะศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง